

Operace bez jaderných zbraní

Plukovník Jan R a b a n

Článek shrnuje současné názory a teoretické závěry na možnosti a způsoby vedení operací bez použití jaderných zbraní. Obsahuje jen základní zásady a nezabývá se podrobněji druhy vojsk, týlem a plánováním.

Článek nelze považovat za souhrn oficiálních názorů. Protože je to nová problematika, bude účelné rozvinout k ní širokou diskusi a přinášet zkušenosti, získané během výcvikového roku a ze cvičení.

Názory a přípravy imperialistických států k vedení operací bez jaderných zbraní.

Od svržení atomových pum na Hirošimu a Nagasaki až do nedávné doby byla válečná doktrína USA zaměřena na přípravu a vedení pouze globální jaderné války proti socialistickým státům. Strategie globální jaderné války vyplývala z přesvědčení USA zprvu o monopolu tajemství atomové zbraně, později z přesvědčení o převaze nad SSSR v oblasti strategických prostředků jaderného napadení. Základní rysy doktríny globální jaderné války byly nuceny přebírat i ostatní kapitalistické velmoci a státy závislé na USA.

V letech, kdy SSSR získal technickou převahu v oblasti strategického jaderného zbrojení a socialistické státy získaly jako celek vojenskou převahu nad imperialistickými státy, ztratila tato doktrína reálný základ. Současně přestala být i oporou zahraniční politiky imperialistických států, protože hrozby atomovou válkou přestaly být účinné.

V této době se v USA i v jiných kapitalistických velmocích začínají objevovat teorie „omezené války“. S rostoucí jadernou a raketovou silou SSSR si na Západě uvědomují, že raketová jaderná válka v situaci nového poměru sil je spjata se samotnou existencí kapitalistického světa, že takovou válkou nemohou nic získat, ale naopak všechno ztratit.

Strategická koncepce globální jaderné války přestala být i oporou studené války a agresivní zahraniční politiky USA.

Hlavní teoretik „omezené války“ H. Kissinger to poprvé formuloval v roce 1959 takto: „... pod atomovým stropem je nutno učinit válku znovu účinným nástrojem politiky a tím novým nástrojem se stane »omezená válka«.“

Změněný poměr sil přinutil velení USA a Severoatlantického paktu zrevidovat dosavadní strategickou koncepci tzv. „hromadné odvety“, která byla orientována výlučně na útočnou globální raketovou jadernou válku a nahradit ji strategickou koncepcí tzv. „pružné reakce“. Podstata této koncepce je pružně reagovat na danou situaci a podle potřeby se orientovat na jakýkoli ozbrojený konflikt — počínaje „omezenou válkou“ bez použití jaderných zbraní, nebo i s nimi, a konče globální nukleární válkou.

Velení NATO rozpracovalo i koncepci „omezené války“ na evropském válčišti. Je to koncepce tzv. postupného zdržování. Základem této koncepce je představa, že by na evropském válčišti mohla vzniknout „omezená válka“ při řešení

sporných mezinárodních problémů (např. otázky Berlína, nebo sjednocení Německa), nebo z lokálního konfliktu nebo incidentu na pozemních i vzdušných přístupových cestách k Berlínu, nebo na hranicích NSR a NDR nebo s ČSSR.

V takovém případě mají prý ozbrojené síly NATO nejprve použít konvenčních prostředků a s nimi se pokusit splnit uložené úkoly. Kdyby jejich síly na to nestačily, mají použít jaderných zbraní taktického stupně (podle našich norem — operačního a taktického stupně). Přitom mají být udržovány strategické prostředky jaderného napadení v nejvyšší pohotovosti ke globálnímu jadernému úderu. Omezená válka, která by prý vznikla nejpravděpodobněji na území NSR a NDR, by se mohla rozšířit i na území sousedních států jako Francie, Beneluxu, ČSSR, popřípadě i jiných evropských států.

Taktických a operačních prostředků jaderného napadení by se prý používalo výhradně na vojenské cíle. Nejprve by se prý používalo jaderných nábojů o malém tritlovém ekvivalentu a teprve v průběhu operací by prý byly postupně zasazovány do boje jaderné zbraně stále většího účinku a dosahu, ve snaze dosáhnout rozhodnutí.

Tak koncepce NATO připouští možnost, že by lokální konflikt přerostl v „omezenou válku“ a „omezená válka“ v globální raketovou jadernou válku.

Podle názorů západních vojenských teoretiků, nelze předem určit trvání „omezené války“ konvenčními prostředky, neboť by prý záviselo na vzájemném poměru sil na válčišti. Předpokládají, že by operace bez použití jaderných zbraní mohly trvat až několik dnů, nebo i týdnů od zahájení války, než by přerostly do války s použitím jaderných zbraní.

Koncepce „omezené války“ a zásady operací bez jaderných zbraní cvičila vojska NATO v letech 1962 a 1963 na velkých cvičeních na středoevropském válčišti. V těchto cvičeních bylo jaderných zbraní použito v prvním případě za 10, v druhém případě za 34 hodin po zahájení nepřítelství.

Uvedená cvičení a některá organizační a technická opatření ozbrojených sil USA a NATO nasvědčují tomu, že přípravy k vedení „omezených válek“ bez použití jaderných zbraní a s „omezeným použitím“ jaderných zbraní nezůstávají jen na poli vojenské teorie, ale že s těmito možnostmi vedoucí politické a vojenské kruhy USA a NATO vážně počítají.

Naše názory na operace bez použití jaderných zbraní.

Názory západních vojenských teoretiků na „omezené války“ a na „omezené použití“ jaderných prostředků neuznáváme za správné. Tyto teorie nejsou stavěny na objektivních podmínkách soudobé války. Tím méně je možné věřit tomu, že jsou jejich autoři vedeni snahami po humánním vedení války, jak se to někdy snaží na Západě vysvětlovat.

Za správnou můžeme považovat Kissingerovu definici, že teorie „omezených válek“ má učinit válku znovu účinným nástrojem politiky USA. V souladu s touto definicí může usoudit, že základem těchto teorií jsou dvě hlavní zásady, nebo lépe řečeno přání:

1. Uchránit majetek a území USA před ničivými účinky raketové jaderné války, aby tak jako v minulých válkách zůstala ekonomická síla USA nedotčena; v širším pojetí je to přání, učinit budoucí válku přijatelnou pro kapitalismus, tj. dosáhnout takové formy války, která by neznamenalapriori zničení kapitalismu.

2. Posuzováno z užšího vojenského hlediska, vybudovat takovou doktrínu, která by zachovávala volnost jednání vládnoucím kruhům imperialistických zemí v budoucí válce, která by ponechávala výhodu volby okamžiku zahájení hromadného jaderného úderu v rukou jejich velení a poskytovala by tak imperialismu výhodné podmínky k rozpoutání jaderné války v okamžiku, který by si sám zvolil.

S tímto pojetím nemohou socialistické země souhlasit. My především máme za to, že i v budoucnu by způsoby války odpovídaly dosaženému stupni rozvinutí výroby, vědy a techniky, jak tomu dosud vždy v historii bylo.

Současná epocha vývoje lidské společnosti je charakterizována po technické stránce rozvojem jaderné energie. Je velmi málo pravděpodobné, že by budoucí válka ve svém celku byla možná bez použití této energie, jejíž ničivá síla řádově mnohatisícinásobně převyšuje dosavadní prostředky ničení.

Strach z odvety a z úplného zničení, by mohl vést rozhodující imperialistické kruhy k tomu, že by se mohly pokusit řešit válečné cíle bez použití jaderných zbraní. Tímto způsobem by však mohly vést válku jen pokud by byly přesvědčeny, že mají převahu v „klasických“ ozbrojených silách a prostředcích nad socialistickými státy. Válku bez použití jaderných zbraní by pak imperialistické státy mohly vést jen tak dlouho, dokud by se nepřesvědčily, že tu převahu nemají a že jejich „klasické“ prostředky jsou k porážce socialistického tábora nedostatečné. Nejpozději, jakmile by na válečných frontách vznikla pro imperialismus tísnivá situace, určitě by se vedoucí kruhy imperialistického tábora rozhodly k použití jaderných zbraní.

Z uvedeného vyplývá závěr, že budoucí světová válka by v celku byla vedena se vši pravděpodobností s použitím jaderných zbraní.

Aby náš tábor nedovolil nepříteli získat výhody plynoucí z volby okamžiku spuštění hromadného nebo globálního jaderného úderu, musí přijmout zásadu, že na každé, byť i omezené použití jaderných zbraní odpoví hromadným, popřípadě i globálním jaderným úderem.

Ještě výhodnější se zdá nepočítat vůbec s možností zahájení války bez jaderných zbraní a na jakékoli napadení odpovědět ihned globálním jaderným úderem. Tento názor by podporovaly i některé pochybnosti o technických možnostech zjištění, zda rakety nebo letouny ve vzduchu nesou jaderné nebo „klasické“ nálože.

Otázka však není tak jednoduchá. Použití jaderných zbraní za dnešního stavu technických možností, ničivosti a množství vyrobených jaderných náloží, souvisí se samou existencí lidstva, které by použitím těchto zbraní mohlo být na věky zmrzačeno. Jejich použití může také vážně narušit celou ekonomickou základnu dnešního stupně vývoje lidské společnosti a mohlo by vrhnout vývoj o staletí nazpět. Proto je i velmi vážná otázka, kdo první použije jaderných zbraní v případném válečném konfliktu, neboť ten ponese odpovědnost za možnou katastrofu lidstva.

Globální jaderný úder by nepostihl jen vedoucí kapitalisty. Zahynuly by v něm milióny pracujících a další stamióny by byly zmrzačeny. To odporuje našim zásadám socialistického humanismu. Komunismus je přece nejhumánnější ideologie, kterou přeměňujeme v praktický systém. S našimi názory je neslučitelná jakákoli agrese, odporuje jim i řešení sporných otázek válkou a zvláště používání zbraní hromadného ničení.

Tak jako můžeme říci, že socialistický tábor nikdy nezahájí agresivní válku, můžeme tvrdit, že ani nepoužije jaderných zbraní jako první v případě, že by mu byla válka vnučena.

Na Západě rozvíjejí teorie o možnostech zahájení války bez použití jaderných zbraní a některé příznaky nasvědčují tomu, že se v ozbrojených silách NATO konají i na evropském válečnickém praktické přípravy na eventualitu rozpoutání války bez okamžitého použití jaderných zbraní.

My sice musíme počítat jako s hlavní variantou se zahájením války hromadným jaderným úderem, přesto však nemůžeme uvedené názory a přípravy ponechat bez povšimnutí. Je třeba, abychom se zabývali možnostmi a způsoby operací bez jaderných zbraní, protože protivník, který takové operace procvičuje, by právě v této oblasti nás mohl předstihnout.

Ani my tedy nemůžeme vyloučit, že by válka mohla být zahájena i na střeoevropském válečnickém bez použití jaderných úderů. Mohlo by k tomu dojít zejména v tom případě, kdyby se válka rozrostla z nějakého místního konfliktu, který by mohl být počátkem jaderné globální války, který by však také mohl být po případě utlumen a zastaven, dříve než by v jadernou válku přerostl. Kdyby se takový konflikt nepodařilo včas zlikvidovat a stal by se počátkem globální jaderné války, v tom případě by se počáteční operace vedly po určitou dobu bez použití jaderných zbraní.

Dá se očekávat, že i v dalším průběhu války s použitím jaderných zbraní, mohly by proběhnout některé operace z různých příčin bez jaderných zbraní. Nelze také vyloučit, že by byly některé směry, prostory, nebo i pozemní válečné, na nichž by se jaderných zbraní vůbec nepoužilo.

Období operací bez jaderných zbraní by se mohla vyskytnout zvláště po skončení počátečního období války. Dnes předpokládáme, že by maximum prostředků a to nejen jaderných, ale vůbec všech prostředků, nasadily obě strany v počátečním období, ve snaze dosáhnout rychlého rozhodnutí války. Dosáhneme-li rozhodnutí o výsledku války již v počátečním období, neznamená to, že tím okamžikem musí světová válka skončit.

Není to sice vyloučeno, ale daleko pravděpodobnější je, že i v takovém případě by válka měla ještě dlouhé trvání.

O výsledku druhé světové války se v podstatě rozhodlo, ne-li již v zimě 1941–42, kdy zahájila Rudá armáda generální útok, tedy jistě v zimě 1942–43, kdy Rudá armáda zasadila svůj hlavní úder německým vojskům u Stalingradu. Přesto válka trvala ještě dalšího dva a půl roku.

Je pravděpodobné, že ani příští světová válka by neskončila v počátečním období, ani kdyby se v tomto období již rozhodlo o jejím výsledku. Přitom lze usoudit, že poražená strana by v dalším období měla již značně omezené možnosti používání jaderných zbraní. Zejména v konečné fázi války by mohly proběhnout operace bez jaderných zbraní.

V obdobích bez použití jaderných zbraní by pravděpodobně nebylo použito v masovém měřítku ani ostatních velmi ničivých zbraní hromadného ničení, ať už chemických či biologických.

Z uvedených úvah vyplývají tyto hlavní závěry:

1. Světová válka bez použití jaderných zbraní je velmi nepravděpodobná.

2. V průběhu světové války s použitím jaderných zbraní může dojít ke kratším nebo delším obdobím, v nichž by se jaderných zbraní nepoužilo.

3. Není vyloučeno, že by obdobím bez použití jaderných zbraní byla válka zahájena a to v takovém případě, rozvinula-li by se z lokálního konfliktu na některém pozemním válčišti. Tímto způsobem by mohla být válka zahájena i na středoevropském válčišti.

4. Je pravděpodobné, že období operací bez jaderných zbraní na počátku války by bylo krátké. Mohlo by se počítat na hodiny až několik dní. V dalším průběhu války by mohla být tato období i delší.

5. Není vyloučeno, že i v průběhu globální jaderné války by byly směry, prostory, nebo i celá válčiště, na nichž by se jaderných zbraní nepoužívalo.

6. Je pravděpodobné, že by v obdobích a v prostorech operací bez jaderných zbraní, nebylo masově používáno ani ostatních ZHN, zejména nejničivějších prostředků chemických a biologických.

7. Všechny operace bez jaderných zbraní by proběhly pod stálou hrozbou hromadného nebo i globálního jaderného úderu.

Hlavní charakteristické rysy operací bez jaderných zbraní

Jaderné zbraně jsou hlavním prostředkem ničení v soudobé operaci a válce. Jejich správné použití při řešení rozhodujících úkolů operace a boje a obratné využití jejich účinků všemi druhy ozbrojených sil a zejména pozemními vojsky na válčišti jsou základními předpoklady řešení cílů operace a boje.

Hromadným jaderným úderem a skupinovými jadernými údery rozbíjíme uskupení vojsk protivníka. Využití těchto úderů pozemními vojsky urychluje spád operace a boje. Jaderné údery jsou hlavním předpokladem dosažení vysokého tempa a velkého rozmachu soudobé operace.

Hlavním charakteristickým rysem operace bez použití jaderných zbraní je nedostatek ničivé síly. Protože chybí hlavní prostředek ničení, nemůže být operace na uvedených zásadách založena. K ničení hlavních sil protivníka a k řešení cílů operace a boje, musí být tedy použito jiných prostředků a to především úderné a palebné síly pozemních vojsk a letectva, klasických paleb a manévru.

V operaci bez jaderných zbraní nabývá na významu boj vševojskových svazků, dovedné použití jejich úderné síly, manévru a paleb dělostřelectva. Působení raketového vojska se změní. Jeho palebná síla se kvalitativně sníží. Strategických raket a některých typů operačně taktických raket se nebude používat k úderům s tříštivotrhavou hlavicí, protože jsou málo efektivní. Část palebné síly raketových jednotek bude vázána požadavkem na stálou okamžitou pohotovost k hromadnému jadernému úderu. Hlavním prostředkem působení na velké hloubky nebudou tedy raketové jednotky, ale letectvo, jehož údery klasickou municí jsou přesnější, účinnější a efektivnější než palby raket s tříštivotrhavou municí. Nedostatek hlavního prostředku ničení ovlivní rázně také tempo a rozmach operace.

Druhým hlavním charakteristickým rysem operací bez použití jaderných zbraní bude neustálé nebezpečí hromadného jaderného úderu ze strany nepřítele. Není pravděpodobné, že by protivník přecházel na použití jaderných zbraní postupně, nejprve jednotlivými údery malých ráží a teprve v dalším stále silnějšími údery co do ráže i hloubky a mohutnosti použitých prostředků, jak o tom

uvažují kapitalističtí váleční teoretikové. Naopak je pravděpodobné, že rozhodne-li se k použití jaderných zbraní v průběhu operace, bude jich chtít využít s překvapením a co nejefektivněji, aby dosáhl co největšího ničivého efektu na naše vojska. Toho může nejlépe dosáhnout hromadným jaderným úderem.

Z této úvahy vyplývá celá řada charakteristik a úkolů pro činnost našich vojsk a štábů v operaci bez jaderných zbraní.

Neustálé nebezpečí hromadného (i globálního) jaderného úderu zásadním způsobem ovlivní operační a bojové sestavy vojsk. Lze předpokládat, že šířky **útočných pásem, hloubky úkolů a rozptýlenost sestav zůstanou v podstatě stejné** jako v operaci s použitím jaderných zbraní. Vojska i štáby musí být v neustálé pohotovosti přejít k operaci s použitím jaderných zbraní. Sestavy nebude možno zhušťovat, abychom nevystavovali vojska nebezpečí zničení hromadným nebo skupinovým jaderným úderům.

Veškerá opatření obrany a ochrany proti zbraním hromadného ničení musí být v neustálé vysoké pohotovosti.

Všechna vojska, zvláště raketové prostředky a letectvo musí být v neustálé pohotovosti k hromadnému jadernému úderu. Přitom je třeba brát v úvahu, že nebude možné, aby kdokoli zahájil jaderné údery, a to ani v tom případě, že by nepřítel někde jaderných zbraní použil. Rozkaz k hromadnému jadernému úderu vydá obvyklým způsobem velitel frontu. Je pravděpodobné, že ani on sám o tom nerozhodne, ale vyžádá souhlas nadřízeného velení.

Potřeba neustálé pohotovosti k hromadnému jadernému úderu vyžádá část prostředků raketových jednotek a letectva, které se nebudou moci účastnit aktivně boje bez jaderných zbraní. Bude třeba určit pohotovostní jednotky k provedení jaderných úderů.

Z tohoto úkolu vyplývají další úkoly, především neustálé sledování a vyhodnocování cílů pro jaderné údery. Štáby těch stupňů, na nichž se plánuje hromadný jaderný úder nebo účast v něm, neskončí svoji práci sestavením plánu hromadného jaderného úderu. V průběhu boje bez jaderných zbraní se tento plán bude neustále měnit a upravovat podle vývoje situace.

Proto i úkoly průzkumu budou ještě náročnější, než v operaci s použitím jaderných zbraní. Hlavním úkolem všech prostředků průzkumu bude stále odhalování zbraní hromadného ničení nepřitele. Také jedním z hlavních bojových úkolů bude všemi prostředky okamžitě ničit tyto zbraně, neboť čím více jich zničíme nepříteli v období operace bez použití jaderných zbraní, tím bude slabší jeho úder, až se k němu odhodlá.

Kromě toho velmi důležitým úkolem průzkumu bude odhalovat všechny příznaky příprav nepřitele k použití jaderných zbraní a k spuštění hromadného jaderného úderu. Právě jako již při zahájení války by nebylo správné čekat na hromadný jaderný úder, tak i v tomto případě budou nutná všechna opatření k tomu, aby byly včas odhaleny přípravy nepřitele k zahájení úderu a aby byl úder včas paralyzován.

Charakteristické rysy operace a boje bez použití jaderných zbraní ovlivní do značné míry zásady **plánování a vedení operace a boje**.

Operaci bude nutné plánovat ve dvou variantách. Základní varianta bude plán operace s použitím jaderných zbraní a druhou variantou plán operace bez použití jaderných zbraní. Pro plánování operace bude typické, že nebudeme předem vědět zda a kdy dojde k použití jaderných zbraní. Proto bude nutné obě varianty

navzájem pevně skloubit a zajistit tak v kteroukoli dobu plynulý přechod z operace bez jaderných zbraní k operaci s jejich použitím. I když časově by probíhala jako první operace bez použití jaderných zbraní, a z ní by se teprve přecházelo k jejich použití, při plánování bude účelný obrácený postup: jako základní variantu sestavíme nejprve plán operace s použitím jaderných zbraní a z něho odvodíme variantu bez jejich použití. Opačný postup by byl složitější a nezájštoval by plynulý přechod k použití jaderných zbraní.

Volba směru hlavního úderu v útočné operaci bez použití jaderných zbraní bude dosti obtížná. Možnost zničit hlavní uskupení sil nepřítele jadernými údery nás vede zpravidla k tomu, vést směr hlavního úderu čelně na nejsilnější místo nepřátelské sestavy. Nepoužijeme-li jaderných zbraní, měli bychom vést hlavní úder zpravidla na nejslabší místo sestavy nepřítele, abychom dosáhli vysokého tempa operace a vytvořili podmínky pro obklíčení a ničení nepřátelských sil po částech, dosáhli odříznutí jeho hlavních sil od zásobovacích zdrojů, základen a záloh a docílili tak nejrychlejšího a nejúspornějšího rozbití hlavního uskupení.

Při volbě směru hlavního úderu ovšem musíme vycházet ze základní varianty operace, kterou je operace s použitím jaderných zbraní; přesto bude třeba přihlídnout k zvláštnostem varianty operace bez jaderných zbraní. Je možno usoudit, že při plánování na vyšším operačním stupni a v prvních operacích počátečního období války, bude účelné ovlivnit volbu směru hlavního úderu více zásadami operace s použitím jaderných zbraní už z toho důvodu, že období operace bez jaderných zbraní bude pravděpodobně krátké — kratší než trvání armádní nebo frontové operace. Na nižším operačním a na taktickém stupni, nebo v případě že plánujeme operaci o níž lze předpokládat, že proběhne celá bez použití jaderných zbraní, bude účelné přiklonit se při volbě směru hlavního úderu více k zásadám operace bez jaderných zbraní.

Plán operace musí být konstruován tak, aby na rozkaz velitele frontu, po krátkých doplňujících rozkazech, nebo na signál, mohl být kdykoli spuštěn hromadný jaderný úder a vojska mohla přejít k plnění úkolů podle základní varianty plánu s použitím jaderných zbraní. V plánu operace bude nutno vyčlenit prostředky na hromadný jaderný úder a zvláštní pozornost věnovat zabezpečení jejich stále vysoké pohotovosti k okamžitému zahájení úderu. Podobně bude nutné zabezpečit i stálou pohotovost všech prostředků a opatření OPZHN v průběhu operace bez jaderných zbraní.

Sestavu vojsk nebude možné zásadním způsobem ovlivnit a řešit jinak pro operaci bez jaderných zbraní. Stále nebezpečí nenadálého hromadného jaderného úderu a požadavek, aby vojska byla pohotova kdykoliv pokračovat plynule v operaci s použitím jaderných zbraní nás přinutí, abychom sestavu řešili v podstatě stejně jako v operaci s použitím jaderných zbraní. Sestava vojsk bude tedy rozptýlená. Obava z hromadného úderu však nás nesmí vést k tomu, abychom omezovali manévr a vylučovali soustředění sil a prostředků k řešení základních situací a hlavních úkolů operace a boje. Můžeme se toho odvážit, bude-li takovéto soustředění zapotřebí v průběhu operace a boje, neboť nelze předpokládat, že by místní a časově omezené soustředění sil a prostředků mohlo být popudem nepřítele k zahájení všeobecné jaderné války. Přitom je ovšem třeba pečlivě sledovat příznaky chystaného hromadného jaderného úderu nepřítele, abychom soustředění sil a prostředků neuskutečnili právě v době, kdy se nepřítel chystá k zahájení jaderného úderu. Také zde se uplatní zásada, že na nižším operačním a tak-

tickém stupni můžeme počítat s častějším a větším soustředováním prostředků než na vyšším operačním stupni.

Z důvodů, které byly uvedeny, bude nutné i šířky pásem a hloubky úkolů stanovit podle zásady operací s použitím jaderných zbraní, ale bude účelné přitom počítat s nižší hranicí rozpětí stanovených operačních a taktických norem.

Protože v operaci bez použití jaderných zbraní chybí hlavní prostředek ničení, který je předpokladem pro udržení vysokého tempa operace, můžeme usoudit, že v operaci bez jaderných zbraní nebude možné docílit tak vysokého tempa operace a že tempo bude podstatně nižší. Zatímco s použitím jaderných zbraní mohou vojska docilovat tempa 80 až 100 km za den, bez použití jaderných zbraní sotva dosáhnou více než 30 až 40 km denně. Je samozřejmé, že i v operacích bez jaderných zbraní nikterak neklesá význam vysokého tempa operace. Naopak, čím vyššího tempa útočné operace dosáhneme, tím vytvoříme lepší předpoklady pro rychlé rozbití sil nepřítele, tím dříve a s menšími ztrátami se nám podaří nepřítele zničit a splnit cíle operace.

Protože k dosažení vysokého tempa operace nemůžeme použít jaderných zbraní, bude účelné útočit na slabá místa v sestavě nepřítele, rázně pronikat do hloubky jeho sestavy, vést údery do boků a týlu, odřezávat přicházející zálohy, drobit jeho sestavu, obkličovat a po částech ji ničit. K tomu bude třeba dovedně využívat úderné síly vševojskových jednotek, zejména tankových svazků a útvarů, rychlého soustředování paleb, smělého a pružného manévru.

Předpokladem k dosažení vysokého tempa operace bude i dovedné využívání terénu a komunikací, které nebudou tak rozrušeny jako v boji a operaci s použitím jaderných zbraní a budou proto poskytovat výhodnější podmínky k přesunu, k rychlému manévru a postupu vojsk.

Činnost vojsk a jejich manévry může také značně usnadnit to, že nebude rozsáhlých prostorů zaměřených radioaktivními látkami, ani chemickými a biologickými prostředky, takže vojska nebudou zdržována objíždkami, používáním prostředků protichemické ochrany, ani prováděním dezaktivace, odmořování a speciální očisty.

Manévry vševojskových, zejména tankových útvarů a svazků, jejich rychlé údery, manévry palbou, prostředky dělostřelectva a letectvem, budou hlavním způsobem vedení útočné operace a hlavním prostředkem k dosažení cílů operace.

Palby dělostřelectva, tanků, raket i letectva budou hlavními prostředky k ničení nepřítele. Použití raket bude omezené. Raket strategického stupně a některých typů raket operačně taktického stupně by se nepoužívalo s tříštivotrhavou náplní. Použit je tímto způsobem je málo efektivní, nebo i technicky neproveditelné. Část raketových jednotek bude nutno mít v neustálé pohotovosti k palbě jadernými náboji a nebude je možno použít k palbě tříštivotrhavými hlavicemi.

K řešení palebných úkolů bude nutno v průběhu operace a boje často soustřeďovat dělostřelectvo, měnit jeho podřízenost, více posilovat jednotky na hlavním směru, uskutečňovat manévry dělostřelectvem a používat dělostřelectva i tanků druhých sledů a záloh k řešení palebných úkolů ve prospěch prvního sledu. K palebné přípravě můžeme použít dělostřelectva druhosledových svazků, armády, frontu a jen výjimečně armády druhého sledu nebo frontové vševojskové zálohy. Při použití tanků k dělostřelectvým palebným úkolům je třeba ovšem vždy dobře uvážit, zda jejich použití tímto způsobem je účelné; nepřitahovat je do prvního sledu z velkých hloubek, nezhušťovat přespříliš jejich sestavu na malých pro-

storech a uvážít vždy, zda není účelnější využít jejich palebné i úderné síly spíše k útoku než k řešení dělostřelecké přípravy nebo podpory. V žádném případě by nebylo jejich použití účelné, kdyby při plnění dělostřeleckých úkolů byly vystaveny vážnému nebezpečí zničení. Proto i když budeme používat tanků druhých sledů k těmto úkolům, budeme tak činit po zralé úvaze a použijeme zpravidla jen část tankových jednotek druhých sledů na taktickém, případně i operačním stupni.

K umlčení a ničení cílů před zahájením útoku bude účelné zpravidla organizovat **dělostřeleckou přípravu a dělostřeleckou podporu útoku.**

Dělostřelecká příprava i podpora útoku bude mít značně jiný charakter než koncem druhé světové války.

Soudobý útočný boj byl veden v poměrně rozptýlených sestavách, na značně široké frontě, což znamená nesouvisle a na jednotlivých směrech. Proto ani palebná příprava a podpora nebude mít formu nahuštění stovek hlavních na 1 km fronty. Na stupni armády nebude souvislá a ani časově přesně sladěná. Její plánování i řízení bude decentralizováno. Uskutečňovat se bude po směrech a její těžiště bude na stupni pluk — divize. Zahájení a trvání palebné přípravy se bude řídit potřebou, důležitostí a počtem cílů toho kterého směru nebo prostoru.

Hlavním způsobem palebné podpory budou postupná soustředění palby.

Uskupení dělostřelectva pro palebnou přípravu bude třeba vytvořit s ohledem na důležitost jednotlivých taktických a operačních směrů a takovým způsobem, aby vyhovovalo i potřebám palebné podpory na daném směru.

Do palebné přípravy i v podpoře útoku budou působit jednotky dělostřelectva, raket s tříštivotrhavou náplní a letectva. Palebná příprava se bude plánovat v rámci armády vždy na zahájení útočné operace, zahájena v celku bude však jen tehdy, bude-li to účelné a jen tam, kde bude mít dostatek zjištěných cílů, tedy v podstatě na jednotlivých směrech.

V operacích bez jaderných zbraní velmi vzroste důležitost letectva, které v tomto případě je hlavním a téměř jediným prostředkem, který může být efektivně použit k ničení cílů ve větších hloubkách sestavy nepřítele. To bude klást zvýšené požadavky na použití letectva. Pro řešení cílů operace bude letectvo velmi důležitým a v podstatě jediným prostředkem pro boj se zálohami nepřítele v hloubce jeho sestavy. Přesto však hlavním úkolem letectva zůstane vyhledávání a ničení jaderných a raketových zbraní.

Závěr

Otázky operací bez jaderných zbraní jsou pro nás novou problematikou. Jsou mnohem širší než aby mohly být objasněny jedním článkem. S postupným rozpracováním této problematiky se budou názory ještě upřesňovat, doplňovat, případně i měnit.

Účelem tohoto článku je pouze uvedení do studia této problematiky a ujasnění některých hlavních zásad. Je samozřejmé, že se tyto zásady promítají do problematiky činnosti všech druhů vojsk i týlu a také do všech druhů a způsobů boje. Jsou to otázky pro přípravu našich vojsk a štábů důležité, a musíme počítat s tím, že se v nejbližší budoucnosti promítnou i do praktických opatření operační a taktické přípravy.

Prameny: Studijní materiál GŠ/OS a GŠ/ZS.